

Notitie

Datum

17 december 2020 1

Auteur

5.1.2e

Onderwerp

Notitie vaccinatie

Met de COVID 19- vaccinatie op komst leven er veel vragen rondom dit onderwerp, enerzijds gericht medewerkers in de zorg, anderzijds gericht op patiënten en bezoekers van patiënten. Wat mag wel, wat mag niet en in het verlengde daarvan wellicht nog belangrijker, wat is nodig om ervoor te zorgen dat er een veilige werkomgeving wordt geboden en er veilige zorg wordt geboden. Zorginstellingen hebben hierbij enerzijds als werkgever en anderzijds als zorgaanbieder een rol met verantwoordelijkheden en wettelijke verplichtingen. Deze verplichtingen leveren in de praktijk tegenstrijdige belangen en uitvoeringsproblemen op.

In deze notitie wordt allereerst een eerste inventarisatie gedaan van de vragen die leven, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen de arbeidsrechtelijke en gezondheidsrechtelijke vragen. Vervolgens zal stil gestaan worden bij het juridisch kader en 'wat wij nodig hebben' van de verschillende stakeholders.

Voordat op de vragen ingegaan wordt, is van belang om bij elke vraag het doel te formuleren, het 'waarom'? Waarom is het van belang te weten welke medewerkers gevaccineerd zijn en in welke mate de werknemerspopulatie gevaccineerd is? Waarom is het van belang te weten of een bezoeker of een patiënt gevaccineerd is?

Immers, nu nog niet uitgekristalliseerd is of en in welke mate de vaccinatie bijdraagt aan de besmettelijkheid van mensen (en daarmee aan de veilige werkomgeving), en zo ja voor hoelang deze bescherming geldt, is het moeilijk(er) om het belang van het registreren van de gevaccineerden gegrond te motiveren / te beargumenteren.

Vragen en juridisch kader

Er is ten aanzien van de relatie tussen werkgever en werknemer een aantal vragen dat speelt:

- 1) Mag een medewerker verplicht worden zich te laten vaccineren?
- 2) Mag een medewerker verzocht worden zich te laten vaccineren?
- 3) Mag gevraagd worden aan een medewerker of hij/zij zich heeft laten vaccineren?
- 4) Mag het al dan niet gevaccineerd zijn, worden geregistreerd?
- 5) Mogen er arbeidsrechtelijke consequenties verbonden worden aan het niet willen laten vaccineren door een medewerker? Zo ja, welke maatregelen kunnen getroffen worden?
- 6) Mogen medewerkers werk (op een bepaalde afdeling of bij een bepaalde patiënt) weigeren, indien hij / zij niet gevaccineerd is of als vaststaat dat een patiënt niet gevaccineerd is?

Datum **Pagina**

17 december 2020 2/3

- 7) Tot hoever reikt de verantwoordelijkheid van de werkgever als het gaat om vaccineren van medewerkers? Moet de werkgever er bijvoorbeeld ook zorg voor dragen dat de medewerker bij een vervolgvaccinatie de juiste vaccinatie krijgt?
- 8) Indien de medewerker zich laat vaccineren (vanwege de stimulerende werking vanuit werkgever) en hij of zij krijgt bijwerkingen en lijdt mogelijk zelfs schade, valt dit onder werkgeversaansprakelijkheid?
- 9) Indien een medewerker besmet raakt met Covid-19 vanwege (al zal dat moeilijk vast te stellen zijn) een lage vaccinatiegraad op de werkvloer, hoe zit het dan met de aansprakelijkheid?

Ten aanzien van de relatie tussen instelling en patiënten / bezoekers van patiënten spelen de volgende vragen:

- 1) Mag een zorgaanbieder aan de patiënt vragen of hij/zij is gevaccineerd?
- 2) Mag de zorgverlener dit registreren in het EPD?
- 3) En met wie mogen deze gegevens worden gedeeld ten behoeve van de landelijke centrale vaccinatieregistratie zoals de GGD, RIVM en huisarts of in geval van overdracht naar een andere zorgaanbieder in het kader van spreiding van patiënten of noodzakelijke behandeling elders)?
- 4) Welke voorwaarden zijn daarbij van toepassing op basis van de AVG (privacybescherming en informatiebeveiliging)?
- 5) Op welke wijze mag een zorgaanbieder uitvoering en invulling geven aan de wettelijke verplichting ten aanzien van patiënten die niet gevaccineerd zijn met het oog op de waarborging van de veiligheid van andere patiënten en werknemers en bezoekers?
- 6) Mogen deze patiënten onder een afwijkend zorgplan worden behandeld zoals een opname op een afgescheiden afdeling voor niet gevaccineerde patiënten (geïsoleerde verpleging zoals bij MRSA patiënten) en mag hiervoor een afwijkende bezoekersregeling worden gehanteerd?
- 7) Mag de zorgaanbieder aan bezoekers vragen of zij gevaccineerd zijn en een bewijs van vaccinatie daartoe vragen?
- 8) Mag de zorgaanbieder aanvullen voorwaarden stellen aan bezoekers die niet gevaccineerd zijn en bijvoorbeeld een beperkte bezoekersregeling hanteren en eventuele kostenvergoeding voor PBM vragen?
- 9) Mag de zorgaanbieder aan externe dienstverleners (catering, leveranciers van hulpmiddelen, medicijnen en overige goederen) vragen of zij gevaccineerd zijn?

Juridisch kader in het kort

Op grond van de Grondwet en Europese regelgeving is het niet mogelijk medewerkers te verplichten zich te laten vaccineren. Dit volgt uit artikel 11 Grondwet en artikel 8 EVRM, waarin het grondrecht op onaantastbaarheid van het lichaam opgenomen staat, en artikel 6 Grondwet en artikel 9 EVRM waarin het recht op vrijheid van religie is verwoord. Men heeft hiermee op grond van de huidige wetgeving de vrijheid om zich al dan niet te laten vaccineren. Een eventuele inbreuk op deze vrijheid is alleen mogelijk wanneer er een wet in formele zin is die deze vrijheid beperkt, bijvoorbeeld door wettelijk vast te leggen dat vaccinatie verplicht is. Nu dergelijke wetgeving er niet is, en ook niet in de verwachting ligt dat deze er op korte termijn komt, is het niet mogelijk mensen – en dus medewerkers – te verplichten zich te laten vaccineren.

Datum	Pagina
-------	--------

17 december 2020	3/3
------------------	-----

Vervolg vraag is of medewerkers verzocht mogen worden om zich te laten vaccineren. Hier geldt dat dit niet zomaar mogelijk is. Afhankelijk van een (belangen)afweging zal beoordeeld moeten worden of de werkgever dit verzoek mag doen. Daarbij speelt, zoals in de inleiding ook al aangegeven, een rol of en in welke mate de vaccinatie daadwerkelijk bescherming biedt, aan de persoon in kwestie zelf en/of ook aan anderen. Tevens impliceert de gezagsverhouding tussen werkgever en werknemer dat er een (schijn van) druk kan bestaan - hetgeen niet aan de orde mag zijn - waardoor dit een verzoek vanuit de werkgever ook bemoeilijkt.

Ten aanzien van de registratie is op dit moment in de huidige regelgeving geen basis om tot registratie (op werkgeversniveau) over te gaan. De bedrijfsarts kan hier mogelijk een rol in spelen, maar ook in dat geval zal een bedrijfsarts deze gegevens niet delen met de werkgever. Hooguit kan de bedrijfsarts informatie geven over de vaccinatiegraad, waarbij een kanttekening geplaatst moet worden bij de betrouwbaarheid van die gegevens, nu niet alle vaccinatiegegevens bij de bedrijfsarts bekend zijn.

Gezien de algemene conclusie dat zowel medewerkers als patiënten als bezoekers van patiënten niet verplicht kunnen worden zich te laten vaccineren en het al dan niet gevaccineerd zijn eveneens binnen de huidige wetgeving niet geregistreerd mag worden, is het van belang bij VWS, het RIVM en de AP onder de aandacht te brengen welk effect dit heeft op het bieden van een veilige werkomgeving en veilige patiëntenzorg. In het verlengde daarvan is het van belang dat VWS zich uitspreekt over het privacy-onderwerp met betrekking tot de registratie.

Veilige zorg en privacy

Ten aanzien de rol van de zorginstelling als zorgaanbieder dient het medisch beroepsgeheim (WGBO) te worden gehandhaafd zoals dat van toepassing is op de gegevens van de patiënten aan wie zorg wordt verleend. Vervolgens is de zorgaanbieder verplicht om veilige zorg te verlenen (Wkkgz). De vraag daarbij is hoe deze veilige zorg kan worden gewaarborgd ten aanzien van de individuele patiënt en in relatie tot andere patiënten én werknemers én bezoekers? En tot slot is de vraag op welke wijze de zorgaanbieder een veilig bezoek van derden (bezoekers en externe dienstverleners) kan waarborgen en welke voorwaarden/maatregelen daaraan mogen worden verbonden.

Wat hebben we nodig?

- Standpunt VWS ten aanzien van registratie van zowel medewerkers, als patiënten en bezoekers van patiënten.
- Afhankelijk van dit standpunt, een richtlijn van VWS/RIVM ten aanzien van de COVID-19 vaccinatie voor medewerkers.
- Afhankelijk van het standpunt van VWS, een richtlijn van RIVM/VWS ten aanzien van de COVID 19 vaccinatie voor patiënten en bezoekers van patiënten.
- Een visie van de AP, uitgaande van huidige regelgeving, hoe omgegaan zal worden met controle en handhaving.